

سازمان مهندسی و مدیریت عمران تهران

راهنمای تشکیل گروه مدیریت بحران در اماکن مسکونی

سازمان مهندسی و مدیریت عمران تهران

انتهای غربی بزرگراه جلال آل احمد، نرسیده به
بزرگراه آیتا... اشرافی اصفهانی، نبش خیابان نهم
تلفن: ۴۴۲۴۴۰۴۰ نمابر: ۴۴۲۴۳۱۰۰

www.tdmno.ir

ISBN: 978-964-238-563-8

9 789642 385638

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

بنام خداوند جان و خرد

راهنمای

تشکیل گروه مدیریت بحران در اماکن مسکونی

گردآوری و تدوین:

امیر رنگین کمان
آمنه اشتری ماهینی
مجید قاقازانی

نظارت علمی:

محسن نادى و فاطمه صالح

عنوان و نام پدیدآور: راهنمای تشکیل گروه مدیریت بحران در اماکن مسکونی / گردآوری و تدوین: امیر رنگین کمان، آمنه اشتیری ماهینی، مجید قاقازانی؛ نظارت علمی: محسن نادى، فاطمه صالح؛ سفارش دهنده: روابط عمومی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران.

مشخصات نشر: تهران: سازمان فرهنگى هنرى شهردارى تهران، موسسه نشر شهر، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهري: ۵۶ ص. : مصور (رنگي).

شابک: 978-964-238-563-8

وضعيت فهرست نویسی: فیا —

موضوع: مدیریت بحران -- دستنامه ها — موضوع: مدیریت بحران

سرشناسه: رنگین کمان، امیر، ۱۳۵۹

شناسه افزوده: اشتیری ماهینی، آمنه، ۱۳۵۱

شناسه افزوده: قاقازانی، مجید، ۱۳۶۲

شناسه افزوده: نادى، محسن، ناظر

شناسه افزوده: صالح، فاطمه، ناظر

شناسه افزوده: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

شناسه افزوده: سازمان فرهنگى هنرى شهردارى تهران، موسسه نشر شهر

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۲ HD ۴۹/۸۸

رده‌بندی دیویی: ۶۵۸ / ۴۰۵۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۶۲۵۴۹

سازمان پیشگیری و مدیریت بحران تهران

نشانی: تهران، انتهای غربی بزرگراه جلال آل احمد، نرسیده به بزرگراه آیت الله اشرفی اصفهانی، نش خیابان نهم

تلفن: ۱۸۱۱ ، ۴۴۲۴۴۰۴+ ، ۴۴۲۴۳۱۰+

عنوان: راهنمای تشکیل گروه مدیریت بحران در اماکن مسکونی

گردآوری و تدوین: امیر رنگین کمان، آمنه اشتیری ماهینی و مجید قاقازانی

نظارت علمی: محسن نادى و فاطمه صالح

همراهنگی و نظارت چاپ: روابط عمومی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

نویت و تاریخ چاپ: اول-۱۳۹۱

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

شابک: 978-964-238-563-8

مدیر هنرى: سعید زراعتی

بها: ۲۰،۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و انتشار به سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران تعلق دارد.
استفاده از مطالب کتاب به صورت جزئی و یا ذکر نام و آرم سازمان مجاز می‌باشد، ولیکن تکثیر، بدون مجوز کتبی سازمان مجاز نبوده و موجب پیگرد قانونی خواهد بود.

نشانی ناشر: تهران، خیابان پاسداران، خیابان شهید ناطق نوری (زمرد)، شماره ۱۷، بوستان کتاب، واحد ۱۲

تلفن: ۲۲۸۵۸۲۷۴-۲۲۸۴۳۲۷۸ ، ۲۲۸۵۶۱۱۸ ، ۲۲۸۵۶۱۱۸ ، ۲۲۸۵۶۱۱۸ ، ۲۲۸۵۶۱۱۸ ، ۲۲۸۵۶۱۱۸

www.shahpress.ir

E-mail: info@shahpress.ir

فهرست مطالب

۳	پیشگفتار
۴	۱- کلیات طرح
۴	۱-۱- مقدمه
۶	۱-۲- هدف اصلی
۶	۱-۳- اهداف فرعی
۶	۱-۴- دامنه‌ی کاربرد
۶	۱-۵- واژگان و تعاریف
۸	۱-۶- وظایف گروه مدیریت بحران اماکن در شرایط عادی
۸	۱-۷- وظایف گروه مدیریت بحران اماکن در شرایط بحرانی
۹	۲- دستورالعمل
۱۰	۲-۱- گام صفر: برنامه‌ریزی
۱۰	۲-۲- گام یک: ایجاد ساختار (ایجاد گروه مدیریت بحران)
۱۴	۲-۳- گام دو: اقدامات پیشگیرانه و افزایش آمادگی
۱۴	۲-۳-۱- شناسایی مخاطرات بالقوه در مجتمع و مدیریت آنها
۱۴	۲-۳-۲- بررسی سیستم اعلان و اطفای حریق
۱۵	۲-۳-۳- مقاوم سازی اجزای غیرسازه‌ای
۱۵	۲-۳-۴- ساماندهی مسیر تخلیه اضطراری
۱۶	۲-۳-۵- تهیه اطلاعات کلی و کلیدی از مکان
۱۷	۲-۳-۶- تهیه تجهیزات و ذخیره اقلام امدادی، دارویی و غذایی
۱۷	۲-۳-۷- آموزش مستمر ساکنان
۱۷	۲-۳-۸- نظارت بر ایمنی آسانسور
۱۹	۲-۴- گام سه: مشخص کردن وظایف اعضا هنگام وقوع بحران
۲۰	۲-۵- گام چهار: ارزیابی و مانور
۲۰	۲-۵-۱- ارزیابی دوره‌ای
۲۰	۲-۵-۲- مانور

پیوست‌ها

- ۲۳ ■ پیوست ۱ - ویژگی‌های اعضای گروه مدیریت بحران اماکن مسکونی
- ۲۴ ■ پیوست ۲ - فرم اطلاعات ضروری گروه مدیریت بحران
- ۲۵ ■ پیوست ۳ - استانداردهای تجهیزات اعلان و اطفای حریق
- ۲۷ ■ پیوست ۴ - مقاومت‌سازی اجزای غیرسازه‌ای
- ۳۰ ■ پیوست ۵ - بهسازی مجتمع به منظور تخلیه اضطراری
- ۳۲ ■ پیوست ۶ - فرم اطلاعات ساکنان
- ۳۳ ■ پیوست ۷ - کیت بحران اماکن
- ۳۶ ■ پیوست ۸ - دستورالعمل تخلیه اضطراری
- ۳۷ ■ پیوست ۹ - توصیه‌های ایمنی برای کاهش خطرات گودبرداری
- ۳۸ ■ پیوست ۱۰ - چک لیست پیشگیری و آمادگی
- ۴۸ ■ منابع و مراجع

پیشگفتار:

شهر تهران در مجاورت گسل‌های متعددی واقع است که فعال شدن هر کدام از آنها می‌تواند زلزله بزرگی را ایجاد کند. از طرف دیگر هر روز شاهد حوادث آتش‌سوزی، گودبرداری غیراصولی و نشت گاز در گوشه و کنار این شهر هستیم که هر یک می‌توانند تلفات جانی و مالی بسیاری ایجاد کنند. موارد یاد شده با توجه به شرایط ساختاری، بافت فشرده و انبوه شهری، وضعیت معابر، امکانات و تجهیزات نیروهای امدادرسانی، کم‌کسانی نیروهای امدادی را در دقایق و ساعات اولیه در شهر تهران بسیار دشوار می‌کند. بنابراین برای کاهش تلفات و خسارات جانی و مالی، این مردم محلی هستند که به سرعت می‌توانند در محل حادثه حضور یابند و در صورتی که این افراد مجهز به دانش و مهارت‌های لازم باشند، می‌توان انتظار داشت که دامنه تلفات و خسارات محدود و کنترل شود. تشکیل گروه‌های مدیریت بحران در اماکن مختلف یکی از راه‌های آموزش و ایجاد آمادگی در شهروندان است.

این گروه‌ها تعدادی از ساکنان یا کارکنان هر مکان هستند که به‌صورت داوطلبانه ضمن دریافت آموزش‌های لازم در کنار مسئولیت‌های روزمره اقدام به ارتقاء ایمنی و کاهش مخاطرات محل کار و زندگی خود می‌کنند و در زمان وقوع بحران وظایف اولیه و مهمی برای کنترل حادثه بر عهده دارند.

سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران به‌عنوان متولی اصلی مدیریت بحران این شهر، طبق اسناد بالادستی خود (ماده ۳۳ مجوز تقویت و عملیاتی نمودن سیستم مدیریت بحران شهر تهران) موظف است که استانداردهای لازم دربارهٔ ایجاد گروه‌های مدیریت بحران در اماکنی که یکی از مشخصات زیر را دارند تهیه نماید.

۱. دست کم بیست و پنج (۲۵) نفر ساکن یا کارمند داشته باشند؛
۲. دست کم در ساعاتی از روز بیش از بیست و پنج (۲۵) نفر مراجعه کننده داشته باشند؛
۳. دست کم شش (۶) طبقه داشته باشند؛
۴. در صورتی که آسیب به سازه یا عملکرد آن محل برای ساکنان مناطق مجاور ایجاد خطر کند.

راهنمای حاضر در پاسخ به این نیاز و برای اماکن مسکونی شهر تهران تهیه شده است. شایان ذکر است که این دستورالعمل وقتی ثمر واقع خواهد شد که شهروندان حساسیت و انگیزه لازم را در خود ایجاد و مطابق گام‌های پیشنهادی در این سند عمل نمایند. امید است با همت راسخ شهروندان همه اماکن این شهر، برای کار، زندگی و تحصیل امن باشند.

عزیزاله رجب‌زاده

رئیس سازمان پیشگیری و
مدیریت بحران شهر تهران